

วิธีขับเคลื่อนนโยบายลดการตาย จากอุบัติเหตุบนถนนปีละ ๒๐,๐๐๐ คน

ประเวศ วะสี

๒๗ มกราคม ๒๕๖๕

๑

คนไทยตายปีละ ๒๐,๐๐๐ คน

จากอุบัติเหตุจราจร

“หมอกระต่าย” ไม่ใช่คนเดียวที่ตายจากอุบัติเหตุบนถนน แต่คนไทยต้องตายเพราะเหตุนี้ถึงปีละ ๒๐,๐๐๐ คน ๑๐ ปีก็ ๒๐๐,๐๐๐ คน มากกว่าที่ตายเพราะโควิด หรือตายในสงคราม ที่บาดเจ็บอีกปีละหลายแสนคน สะสมคนพิการให้เพิ่มขึ้นๆ ทุกปี เป็นการสูญเสียมหาศาลที่ต้องแก้ไขให้ได้

มีความพยายามหลายอย่างในอดีตที่ผ่านมา แต่ไม่ได้ผลจริงจังอันใด ที่ไม่ได้ผลเพราะ **ขาดการขับเคลื่อนระบบนโยบายครบวงจร** ทำเป็นบางส่วนหรือเป็นส่วนๆ ก็เหมือนวงจรไฟฟ้า ถ้าไม่ครบวงจรไฟก็เดินไม่ได้

๒

การขับเคลื่อนระบบนโยบายครบวงจร

๑๒ ขั้นตอนสู่ความสำเร็จ หรือสัมฤทธิ์ศาสตร์*

การขับเคลื่อนระบบนโยบายครบวงจรมีทั้งหมด ๑๒ ขั้นตอน ถ้าทำครบก็สำเร็จทุกเรื่อง ไม่ว่าจะยากอย่างไรก็สำเร็จ จึงเรียกรวมกันว่า สัมฤทธิ์ศาสตร์ หรือศาสตร์แห่งความสำเร็จ (Delivery Science)

* คู่มือขับเคลื่อนระบบนโยบายครบวงจร ๑๒ ขั้นตอน สู่ความสำเร็จ (คู่มือสัมฤทธิ์ศาสตร์พาชาติดอกจากวิกฤต)

๓

กลไกขับเคลื่อนระบบนโยบาย

“กลุ่มขับเคลื่อนนโยบาย”

หน่วยงานต่างๆ ต่างทำงานเฉพาะส่วนของตนๆ ไม่ถนัดหรือมีทักษะในการขับเคลื่อนนโยบาย เรื่องดีๆ ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อไปสู่หน่วยงานต่างๆ ที่ทำงานแบบแยกส่วน เรื่องดีๆ นั้นก็ไม่นำไปสู่ความสำเร็จ

ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ถนัดและมีทักษะในการขับเคลื่อน คำกุญแจ คือ **“ขับเคลื่อน”** เมื่อมีการขับเคลื่อนเรื่องต่างๆ ที่อยู่แยกๆ กัน จึงจะเคลื่อนเข้ามาเชื่อมโยงกันครบวงจรได้ ถ้าไม่มีการขับเคลื่อน แม้นโยบาย แม้มิแผน ก็เป็นแผนนิ่ง คือ หน่วยงานต่างๆ ยังนั่งอยู่กับที่ แยกๆ กัน เหมือนเดิม เรื่องนั้นๆ ก็ไม่สำเร็จ

อย่างเรื่องนโยบายหลักประกันสุขภาพหรือบัตรทอง ที่สำเร็จเพราะมี หมอสงวน นิตยารัมภ์พงศ์และคณะเป็นผู้ขับเคลื่อน นโยบายควบคุมการบริโภคยาสูบที่สำเร็จ เพราะมีคุณหมอหทัย คุณหมอประกิต และคุณบังอร เป็นผู้ขับเคลื่อน

ฉะนั้น ทุกฝ่ายที่สนใจเรื่องการควบคุมการตายจากอุบัติเหตุบนถนน ควรทำความเข้าใจเรื่อง “กลุ่มขับเคลื่อนนโยบาย” ให้ดีๆ ไม่ใช่สักแต่จะตั้งใครแล้วจะทำได้ คนอยากได้รับการแต่งตั้งมีมาก แต่คนที่ทำงานเป็นมีน้อย แต่งตั้งผิดคนก็ไม่สำเร็จ

คณะกรรมการอิสระขับเคลื่อนนโยบาย

ควบคุมอุบัติเหตุบนถนน

ต้องเข้าใจหลักการคณะกรรมการอิสระ ที่ตั้งๆ กัน ในชื่อนี้มักไม่ใช่หลักการของคณะกรรมการอิสระ คือต้องหาตัวประธานที่มีปัญญาและบารมีให้ได้ แล้วให้ประธานเฟ้นหาตัวกรรมการที่เหมาะสมเอง โดยรัฐบาลไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวในเรื่องการสรรหาตัวกรรมการและวิธีการทำงานของคณะกรรมการ ให้อิสระเต็มที่ โดยรัฐบาลให้ความสนับสนุนและความสะดวกในการทำงานทุกอย่าง คอยรับข้อเสนอแนะไปปฏิบัติ ควรออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการอิสระ

คณะกรรมการอิสระขับเคลื่อนนโยบายควบคุมอุบัติเหตุบนถนน ที่มีสมรรถนะสูงจะเชื่อมโยงการกระทำ ๑๑ ขั้นตอน เมื่อครบวงจร ไฟหรือผลสัมฤทธิ์ก็เกิดได้ ซึ่งในที่สุดจะลดการตายจากอุบัติเหตุบนท้องถนน จากปีละ ๒๐,๐๐๐ คน ลงมาใกล้ศูนย์

คณะกรรมการอิสระขับเคลื่อนนโยบายนี้แหละคือ “หน่วยสัมฤทธิ์ศาสตร์” (Delivery Unit)

๕

ความสำเร็จจะทำให้ติดใจรามไปทำนโยบายอื่นๆ

ถ้ามีหน่วยสัมฤทธิ์ศาสตร์ขับเคลื่อนนโยบายควบคุมอุบัติเหตุจราจรสำเร็จดังกล่าว คนทั้งปวงจะติดใจอยากให้ขับเคลื่อนนโยบายอื่นๆ ไปสู่ความสำเร็จอีก ประเทศไทยอาจมีประเด็นใหญ่ (Thailand Big Issues) ประมาณ ๒๐ - ๒๕ ประเด็น ถ้าปรึกษาหารือกัน ก็ไม่เป็นการยากที่จะร่วมกันกำหนดประเด็นใหญ่เหล่านั้น

ประเด็นใหญ่ ๒๐ - ๒๕ ประเด็นนั้นแหละ คือนโยบายสาธารณะ อย่างเช่น การจัดการความยากจนลดความเหลื่อมล้ำ เป็นประเด็นใหญ่อย่างหนึ่งแน่นอน หรือการปฏิรูประบบความยุติธรรม และการปฏิรูประบบพลังงาน ฯลฯ เป็นต้น

สมมุติว่าได้ประเด็นนโยบาย ๒๕ ประเด็น ก็สื่อสารให้รู้ทั่วกันเพื่อให้เกิดความมุ่งมั่นร่วมกัน แล้วจัดตั้งกลุ่มสัมฤทธิ์ศาสตร์ขึ้น ๒๕ กลุ่ม ทำการขับเคลื่อนนโยบายแต่ละอย่าง ไปสู่ความสำเร็จทั้ง ๒๕ นโยบาย ประเทศไทยหลุดจากสภาวะวิกฤติเรื้อรัง เกิดความเจริญรุ่งเรือง และคนไทยรักกันมากจากการมีส่วนร่วมในความสำเร็จ

พรรคการเมืองกลายเป็นสถาบันพัฒนานโยบาย

การเมืองลงตัว

นโยบายเป็นเรื่องที่มีผลใหญ่ อย่างนโยบายบัตรทองทำให้คนจนทั้งประเทศได้รับประโยชน์อย่างใหญ่หลวง คุณทักษิณและพรรคไทยรักไทยจึงได้รับความนิยมจากคนยากคนจนสืบมาช้านาน จนกระทั่งบัดนี้ พรรคการเมืองจึงควรเลือกขับเคลื่อนนโยบายดีๆ ให้สำเร็จเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง ได้รับความนิยมจากประชาชนอย่างต่อเนื่องยาวนาน ทำให้มีรัฐบาลที่มีสมรรถนะสูงอย่างรัฐบาลจีน แต่เป็นในระบอบประชาธิปไตย

พรรคการเมืองจะเป็นสถาบันพัฒนานโยบาย

นักการเมืองจะกลายเป็นผู้เชี่ยวชาญในการขับเคลื่อนนโยบาย

การเมืองจะลงตัว ไม่มีใครอยากทำปฏิวัติรัฐประหารอีกต่อไป บ้านเมืองลงตัวบนเส้นทาง “สันติปัญญาประชาธิปไตย”